

Intensjonsavtale om etablering av Nye Kristiansand

1. Innledning

Birkenes kommune, Lillesand kommune, Kristiansand kommune, Søgne kommune og Songdalen kommune har en intensjon om å slå seg sammen. Kommunene har forhandlet fram en felles plattform for en ny storkommune i Kristiansandsregionen som skal endelig behandles i de respektive kommunestyrer.

Kommunene har som mål å etablere ny kommune fra 1.1.2020.

Avtalen trår i kraft når samtlige fem kommuner har vedtatt likelydende avtaler i sine respektive kommunestyrer, i løpet av våren 2016.

2. Kommunnavn og symboler

Navnet på den nye kommunen skal være Kristiansand. Fram til sammenslåingen rent faktisk finner sted skal kommunen benevnes «nye Kristiansand.»

Kommunestyret er kommunens øverste politiske organ.

Etter at søknad om kommunesammenslåing er sendt, vil det bli startet en prosess for utarbeidelse av nytt kommunevåpen, ordførerkjede og grafisk profil.

3. Prinsipper for sammenslåingsprosessen

Kommunene Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne og Songdalen er ulike, men likevel likeverdige. En helt ny kommune skal etableres, driftes og videreutvikles med utgangspunkt i de fem kommunenes styrker og særegenheter. Lokal identitet og nærdemokrati skal gis høy prioritet. Samarbeidet om bygging av en ny og framtidsrettet kommune skal preges av likeverdighet, raushet og forståelse for hverandres ståsted. Bærekraft skal ligge til grunn for utviklingen i den nye kommunen.

Så snart kommunene har fattet vedtak om sammenslåing, skal det nedsettes ei fellesnemnd med eget mandat.

4. Visjon for den nye kommunen

Den nye kommunen skal ha følgende visjon:

Nærhet i hverdagen – styrke for fremtiden

Nye Kristiansand kommune skal gi innbyggerne, næringslivet, studenter og besøkende gode tjenester og opplevelser. Kommunen skal bestå av bærekraftige lokalsamfunn med nyskapende og kreativt nærings- og kulturliv, som gir nye Kristiansand sterk nasjonal påvirknings- og tiltrekningskraft.

5. Hovedmål for den nye kommunen

Vi har valgt følgende generelle hovedmål for videreutvikling av nye Kristiansand kommune:

- Nærhet: Kommunen skal levere gode tjenester med høy kvalitet. Tjenester innbyggerne har behov for i hverdagen skal leveres der folk bor.
- Nærdemokrati: Kommunen skal sikre nærhet til de folkevalgte og invitere til bred deltakelse for befolkningen.
- Identitet: Kommunen skal utvikles slik at innbyggerne føler tilknytning til sitt nærmiljø og kommunen som helhet.
- Økonomi: Kommunen skal ha en solid økonomi som er i stand til å håndtere uforutsette hendelser.
- Utvikling: Kommunen skal være en drivkraft for videre utvikling på regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.

- Levekår: Kommunen skal sikre gode levekår for innbyggerne, tidlig innsats, forebygging og god folkehelse.
- Kommunen som arbeidsgiver: Kommunen skal være en attraktiv arbeidsplass.

I tillegg skal nye Kristiansand satse på:

- Barn og unges oppvekstvilkår
- Klima og miljø
- Likestilling, inkludering og mangfold
- Næringsvennlighet
- Tilrettelegging for frivillighet
- Åpenhet i forvaltning
- Kultur og idrett
- Helse og omsorg
- Infrastruktur

Kommunen skal styres i tråd med Europarådets tolv prinsipper for et godt styresett på lokalt nivå¹.

6. Nyskaping, utvikling og grønn vekst

Nye Kristiansand vil være sterk nok til å bidra til en mer lokaltstyrt regional utvikling. Kommunen skal være en drivkraft i landsdelen og være i stand til å påta seg nye og større oppgaver. Nye Kristiansand skal ha en robust økonomi som gjør det mulig å tilby mer velferd til innbyggerne og gjennomføre store løft, som de fem kommunene ikke makter hver for seg.

Den nye kommunen står overfor store samfunnsutfordringer. Klimautfordringen, samt stor variasjon i demografi og levekår er eksempler på utfordringer kommunen vil måtte håndtere. Tjenesteutvikling og innovasjon i offentlig sektor er en del av løsningen og et viktig virkemiddel for at kommunen kan nå sine målsettinger. Nye Kristiansand skal ta initiativ til og delta i forsknings- og innovasjonsprosjekter regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Den nye kommunen vil være bedre rustet til å ivareta sikkerhet og beredskap.

Satsingsområder

Nye Kristiansand skal være en foregangskommune i arbeidet med økt digitalisering. For å møte utfordringene med en aldrende befolkning og mer komplisert sykdomsbilde, skal kommunen spesielt satse på e-helse og velferdsteknologi.

Næringsutvikling skal være en prioritert oppgave, med hovedvekt på satsinger som fremmer det grønne skiftet². Kommunen skal legge til rette for næringer som utnytter lokale, fornybare naturressurser, herunder trebaserte næringer. Nye Kristiansand skal være en pådriver for å skape nye arbeidsplasser. Kristiansand skal videreutvikle næringsarealene i hele kommunen (øst og vest). Næringsområdene kan ha ulike profiler.

Den nye kommunen er en del av en kompetanseregion som vil få flere virkemidler for å drive utvikling. Cultiva og kompetansefondene er eksempler på dette. Kristiansand skal være en attraktiv studentby og en viktig partner for Universitetet i Agder, med tydelige forventninger til universitetets rolle i regionen. En større kommune vil kunne bruke ressurser på markedsføring av regionen som en kompetanseregion.

¹ Europarådets 12 prinsipper for innovasjon og et godt styresett på lokalt nivå er tilgjengelige her: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/vedlegg/komm/lokaldemokrati/strategien_for_innovasjon_og_godt_styresett.pdf

² Med det grønne skiftet menes i denne avtalen overgangen fra fossile til fornybare energikilder.

7. Politisk organisering og lokaldemokrati

Demokratiet skal styrkes i nye Kristiansand. Færre interkommunale samarbeid gir økt demokratisk kontroll over driften av kommunale tjenester. Innbyggerne vil dermed kunne få større innflytelse over utviklingen i den kommunen de bor- og arbeider i, enn hva som er tilfellet i dag.

Den politiske organiseringen i kommunen skal sikre lokal innflytelse på kommunedelsnivå og samtidig sørge for gode prosesser og beslutningsdyktighet i spørsmål som gjelder utvikling av kommunen som helhet.

Kommunestyret er det overordnede politiske organet i kommunen. Kommunestyret skal vedta budsjett og ha ansvaret for kommunens økonomi, kommuneplan, overordnet arealplanlegging og tjenesteproduksjon. Kommunestyret skal ha 77 medlemmer, for å legge til rette for representativitet fra alle deler av kommunen. Formannskapet skal ha 19 medlemmer.

Nye Kristiansand skal være organisert etter formannskapsmodellen. I tillegg til kommunestyret og formannskapet skal kommunen ha et hensiktsmessig antall hovedutvalg.

Dagens nærhet mellom innbyggere og de folkevalgte skal ivaretas gjennom en nærdemokratimodell. I hver kommunedel skal det være et kommunedelsutvalg. Kommunedelsutvalgene skal ta utgangspunkt i dagens kommunegrenser. Gamle Kristiansand vil utgjøre tre kommunedeler. Det er viktig at kommunedelsutvalgene får delegert tilstrekkelig myndighet til at det blir et reelt nærdemokrati.

Kommunedelsutvalgene skal være folkevalgt organer og ha eget budsjett innenfor enkeltområder som kun berører lokalsamfunnet. Medlemmene i kommunedelsutvalgene skal være valgt direkte. Det skal ikke være mer enn 15 medlemmer i et kommunedelsutvalg.

Kommunestyret skal delegere myndighet til kommunedelsutvalg og hovedutvalg.

Kommunedelsutvalgene skal ha myndighet og ansvar for saker som er viktige for stedsutvikling og lokal identitet. Kommunedelsutvalgene kan vedta detaljregulering som er i tråd med overordnet kommuneplan eller kommunedelplan og ha ansvaret for lokale byggesaker. Kommunedelsutvalgene skal i tillegg være høringsinstans i overordnede reguleringssaker og i saker som handler om tjenestetilbudet til innbyggerne i kommunedelen. Kommunedelsutvalgene skal få eget budsjett innenfor avgrensede områder av lokal betydning slik som tildeling av midler til lag og foreninger og enkelte kulturtiltak.

Fellesnemnda skal ytterligere detaljere den politiske organiseringen i nye Kristiansand. Nemnda skal ta stilling til hvilke hovedutvalg det er hensiktsmessig å etablere. Videre skal fellesnemnda vurdere omfanget av delegasjon til kommunedelsutvalg og hovedutvalg og grensene mellom kommunedelsutvalgene og hovedutvalgene. Nemnda skal også vurdere antall medlemmer i utvalgene. Fellesnemnda må vurdere hvilke saker som skal gå direkte fra utvalgene til kommunestyret og hvilke saker som skal gå via formannskapet.

8. Administrativ organisering

Nye Kristiansand skal være en kompetansearbeidsplass med sterke og solide fagmiljøer. Kommuneadministrasjonen skal organiseres slik at det tas hensyn til dette.

Den administrative organiseringen skal i hovedsak følge sektorprinsippet, men det skal legges til rette for tverrfaglig samhandling.

Det er viktig at beslutninger fattes på lavest mulig nivå.

Det skal ikke være en egen kommunedelsadministrasjon tilknyttet kommunedelsutvalgene, men utvalgene skal ha et eget politisk sekretariat. Saksforberedelsen til råd og utvalg skal foretas av den sektoren i nye Kristiansand kommune som har fagansvar for området.

Politisk og administrativ toppledelse og deres fagstaber skal samlokaliseres i kommunesentrumet.

Øvrige sektorovergripende funksjoner samlokaliseres. Funksjonene skal lokaliseres i de ulike kommunedelene på en slik måte at fordelingen av arbeidsplasser mellom kommunedelene blir balansert. Formålet er å sikre at det fortsatt er arbeidsplasser i de gamle kommunehusene. For gamle Kristiansand kommune kan dette prinsippet fravikes.

9. Tjenestetilbud

Stedsavhengige tjenester

Dagens struktur for stedsavhengige tjenester skal i hovedtrekk bestå. Tjenester som krever nærhet til bruker og kunnskap og kjennskap til nærmiljøet skal fortsatt leveres lokalt. Dette er stedsavhengige tjenester. Barnehage, skole, SFO og hjemmetjenester skal leveres til brukerne som i dag. Det skal legges til rette for lokalmiljøutvikling innenfor skolekretsene. Herefoss, Finstrand og Engesland har særlige avstandsutfordringer. Skolene og barnehagene og eventuelt ungdomsklubb i disse tettstedene skal derfor bestå.

I hvert kommunedelssentrum skal det være et servicekontor der innbyggerne kan møte representanter for kommunen og der de kan få utført enkelte tjenester. Servicekontoret skal etablere gode systemer for dialog med innbyggere, næringslivet og frivillige organisasjoner.

Stedsavhengige driftstjenester skal ha en hensiktsmessig lokalisering.

I hver av de tidligere kommunene skal innbyggerne i tillegg til de nevnte tjenestene, finne hverdagstjenestetilbud slik som helsetjenester, kulturskole, voksenopplæring, flyktningetjeneste, frivillighetssentral og bemannet bibliotek. Kommunene får beholde legetjenester tilsvarende dagens legevaktordning. Hver kommunedel skal ha nærmiljøanlegg og mindre kulturarenaer, samt ungdomstilbud. For gamle Kristiansand kommune kan disse prinsippene for lokalisering av tjenester fravikes.

Fellesnemnda skal gå i dialog med NAV Aust- og Vest Agder om å få til en avtale om hensiktsmessig organisering av NAV tjenester. K5-forhandlingene har vist at det fra kommunenes side er et sterkt ønske om tilstedeværelse av NAV-tjenester i kommunedelenes servicekontor.

Rådhuset i nye Kristiansand skal ligge i kommunesentrumet. Her skal også større kulturinstitusjoner ligge.

Stedsuavhengige tjenester

Stedsuavhengige tjenester, slik som enkelte driftsavdelinger, administrative og merkantile tjenester, samt tjenester som krever spesialisert kompetanse, skal samlokaliseres. Tjenestene skal lokaliseres i de ulike kommunedelene. For gamle Kristiansand kommune kan dette prinsippet fravikes.

Den endelige fordelingen og plasseringen av tjenestene skal utredes videre. Fellesnemnda skal foreslå endelig plassering av tjenestene.

Harmonisering av tjenestetilbudet i kommunene startes så snart som mulig etter inngåelse av intensjonsavtale for å sikre en gradvis tilpasning.

10. Lokal identitet

Den nye kommunen skal utvikles slik at innbyggerne føler tilknytning til sitt nærmiljø og kommunen som helhet. Det skal være en sentral oppgave for kommunedelsutvalgene å støtte opp under dette målet. Kommunedelene skal hete Birkenes, Lillesand, Songdalen og Søgne. Navnet på kommunedelene i gamle Kristiansand skal vedtas av bystyret i dagens Kristiansand. Mulige navn er Randesund og Tveit, Oddernes og Vågsbygd.

Kommunedelene skal være attraktive bo- og arbeidsteder. Det skal være sentrumsutvikling i alle kommunedelene. Dette inkluderer arenaer for kulturelle aktiviteter. Stedsutviklingen i kommunen skal ta

utgangspunkt i og bygge videre på lokale særpreg. Den enkelte kommunes styrker skal bevares og videreutvikles. Det skal legges til rette for et allsidig botilbud der positive bokvaliteter står i fokus. Innbyggerne skal ha tilgang til gode rekreasjons- og friluftsområder.

Kommunen skal legge til rette for lokalt organisasjonsliv og frivillighet. Dette innebærer å støtte opp om bygging og videreutvikling av arenaer og møteplasser som blant annet grendehus, mindre kulturbygg og idrettsanlegg.

For å støtte opp under den lokale aktiviteten, skal kommunedelsutvalgene ha egne midler til utdeling til lag- og foreninger. Lag og foreninger skal ha mulighet til å komme med innspill til kriteriene for fordeling av kommunedelsutvalgenes midler.

11. Interkommunalt samarbeid

I dag deltar de gamle kommunene i en rekke interkommunale samarbeid. Dette er en demokratisk utfordring. Styring av og kontroll over tjenesteproduksjonen i nye Kristiansand bør tilbakeføres til folkevalgte organer i størst mulig grad. Der det er formålstjenlig skal derfor dagens interkommunale samarbeid oppløses og tjenestene skal tilbys av kommunen. Dette gjelder også ulike fagnettverk.

Den nye kommunen skal ikke delta i interkommunale samarbeid utover det som er hensiktsmessig. Nye Kristiansand skal fremdeles opprettholde rollen som regional drivkraft.

Fellesnemnda skal foreta en gjennomgang og revisjon av dagens interkommunale samarbeid for å identifisere hvilke samarbeid det er naturlig å videreføre og hvilke det er naturlig å avvikle. Fellesnemnda får fullmakt til å vurdere om det er hensiktsmessig å inngå i mer omfattende storby samarbeid.

12. Økonomi og investeringer

Økonomi

Den nye kommunens økonomi skal være solid og i balanse for å sikre gode tjenester til innbyggerne i årene som kommer. For å oppnå dette vil kommunen tilstrebe et netto driftsresultat i samsvar med nasjonale anbefalinger. Lånegjelden skal være på et forsvarlig nivå og kommunen skal ha en målsetting om å betale ned på gjeld i tråd med avskrivninger. Kommunen skal ha et tilstrekkelig stort disposisjonsfond for å kunne håndtere uforutsette utgifter.

Det samlede skatte- og avgiftsnivået i den nye kommunen skal ikke øke fra dagens nivå, som følge av kommunesammenslåing. Det skal gjennomføres en vurdering av konsekvensene av en omlegging.

Kostnadseffektiviseringsgevinster som følge av sammenslåingsprosessen skal tas ut i form av bedre kommunale tjenester og lavere offentlige avgifter.

Kommunenes eiendomsforvaltning skal samordnes.

Fellesnemnda skal sette ned et utvalg som skal vurdere harmonisering av, og nivået på, egenbetaling for tjenester, skatter og avgifter. Dette inkluderer å vurdere beregningsgrunnlaget for eiendomsskatt. Harmonisering av skatte- og avgiftsnivået startes så snart som mulig etter inngåelse av intensjonsavtale for å sikre en gradvis tilpasning.

Fellesnemnda skal gjennomgå kommunenes posisjoner i fond, stiftelser, aksjeselskaper og pensjonsfond. Fornuftig finansforvaltning skal sikre at verdien av kommunens investeringer opprettholdes. Budsjettert avkastning skal være realistisk og ta hensyn til prisstigning.

Fellesnemnda foreslår felles handlingsregler for økonomiforvaltningen i kommunen fra inngåelse av intensjonsavtale fram til sammenslutningsdato. Nemnda skal foreta en gjennomgang av investeringsbehovene i den nye kommunen, samt vurdere behovet for et gjeldstak for nye Kristiansand.

Dersom det i sum er en urimelig ubalanse mellom de gamle kommunene, kan det etter sammenslåing utarbeides en modell for utjevning.

Investeringer

Investeringsprosjekter som allerede er innarbeidet i de tidligere kommunenes økonomiplaner, skal prioriteres i den nye kommunens budsjett og økonomiplan. Det er en forutsetning at prosjektene er nøkterne og fullfinansiert i balansert budsjett/økonomiplan.

Nye Kristiansand skal fortsette å investere i skoler og barnehager. Det skal være idrettsanlegg og nærmiljøanlegg i alle kommunedelene, i tråd med befolkningsutviklingen. Den nye kommunen skal også se på muligheten for utbygging av større og mer spesialiserte anlegg. Det skal være svømmeanlegg i østre- og vestre kommunedeler.

Gjennom forhandlingsprosessen er det tydeliggjort at følgende lokale investeringsprosjekter bør prioriteres i den nye kommunen:

Birkenes: Flerbrukshus/-hall

Gamle Kristiansand: Kringsjø skole og nytt sykehjem

Lillesand: Bo- og omsorgssenter på Dovre-området og kompetansesenter for integrering

Songdalen: Allbrukshus

Søgne: Svømmehall på Tangvall, som bygges samtidig med ny videregående skole

13. Planlegging og infrastruktur

Den nye kommunen vil i stor grad følge grensene for det regionale bo- og arbeidsmarkedet. Dette gjør det lettere å drive helhetlig planlegging. Samordnet areal- og transportplanlegging legges til grunn som et overordnet prinsipp for all utbygging.

Gjennom en helhetlig arealpolitikk skal det legges opp til en effektiv, bærekraftig og framtidsrettet politikk, hvor dyrket mark sikres. Det skal fortsatt være mulighet for spredt bosetting der dette er naturlig.

Det er viktig at det nye kommunestyret raskt kan vedta ny kommuneplan. Fellesnemnda må derfor forberede arbeidet med ny kommuneplan. Vedtatt planverk gjelder for den nye kommunen fram til det er vedtatt ny kommuneplan.

Det skal være en overordnet prioritering å bygge ut gode kommunikasjons- og kollektivtransporttilbud mellom kommunedelene. Dette innebærer en satsing på buss- og togtilbud, herunder satsing på lokaltog. Kommunen skal også være en pådriver for utbygging av ny E39 og Rv 41. Det skal anlegges sykkelsti eller sykkelfelt fra Lillesand til Søgne med naturlig tilknytning til nåværende kommunesentrum i Birkenes og Songdalen kommuner.

Bredbåndstilbud og mobildekning må sikres for folk og arbeidsliv i alle deler av kommunen.

14. Kommunen som arbeidsgiver

Dyktige ansatte med trygge og forutsigbare ansettelsesforhold danner grunnlaget for å kunne gi gode tjenester til befolkningen. Kommunesammenslåingsprosessen skal ivareta de ansatte på en god måte. Kommunen har et stort behov for arbeidskraft og kompetanse. Det er viktig å legge forholdene til rette slik at arbeidstakerne ønsker å fortsette å jobbe i den nye kommunen.

Ansatte som berøres av kommunesammenslåingen gis en ansettelsesgaranti i kommunen. Det vil si at ingen skal sies opp som følge av kommunesammenslåingen. Eventuelt overtallige skal tilbys andre oppgaver i den nye kommunen. Nye oppgaver og arbeidssted kan være aktuelt³. Effektiviseringstiltak gjennomføres gjennom naturlig avgang. KS' retningslinjer for omstilling skal legges til grunn for prosessen. For ansatte som får nye stillinger, skal de få tilbud om kompetanseheving i tråd med gjeldende avtaleverk.

³ Dette vil formelt sett være endringsoppsigelser.

Lønn skal harmoniseres innenfor samme enhet. Ingen skal gå ned i lønn og de ansattes pensjonsrettigheter skal ikke forringes som følge av sammenslåingsprosessen.

Den nye kommunen skal vektlegge utvikling av et godt trepartssamarbeid. Med trepartssamarbeid menes i denne sammenhengen et tett samarbeid mellom politikere, administrativ ledelse og fagforeninger, for å utvikle de kommunale tjenestene.

Det opprettes et partssammensatt utvalg for behandling av saker som gjelder forholdet mellom den nye kommunen som arbeidsgiver og de tilsatte, i tråd med bestemmelsene i etter kommunelovens § 25, arbeidsmiljøloven, inndelingslovens § 26 og Hovedavtalen.

15. Involvering og informasjon

Fellesnemnda skal utarbeide en kommunikasjonsstrategi for sammenslåingsprosessen. Videre skal styret legge til rette for god informasjonsflyt og sikre god innflytelse for innbyggerne og ansatte. Kommunens innbyggere skal holdes løpende orientert om sammenslåingsprosessen og fellesnemndas arbeid.

Det forutsettes at kommunene følger opp vedtak om høringer og involvering av innbyggerne.

16. Fellesnemnd

Det overordnede målet for fellesnemnda er å forberede, samordne og gjennomføre arbeidet med å etablere og bygge den nye kommunen.

Fellesnemnda består av sentrale politikere fra hver kommune; henholdsvis 4 fra Birkenes, 5 fra Lillesand, 11 fra Kristiansand, 5 fra Søgne og 4 fra Songdalen⁴. Det skal velges varamedlemmer fra hver kommune til fellesnemnda.

I tillegg skal det etableres et partssammensatt utvalg for sammenslåingsprosessen, med ansatterepresentanter fra hver av kommunene. Arbeidsgivers representanter i partssammensatt utvalg for sammenslåingsprosessen skal velges blant fellesnemndas medlemmer.

Fellesnemndas mandat er beskrevet i et eget vedlegg.

⁴ Antall medlemmer i fellesnemnda for hver kommune skal endelig avgjøres 18.2.